

DOPISY

DOPISY LAICKÉHO SDRUŽENÍ SV. DOMINIKA

Lidská osoba, srdce míru

*Poselství Benedikta XVI.
ke Světovému dni míru pro rok 2007*

1. Všem vládcům a představitelům národů, jakož i všem mužům a ženám dobré vůle bych na začátku nového roku rád vyjádřil své přání pokoje. Adresuji je zejména těm, kteří prožívají bolest a utrpení, kteří jsou ohrožováni násilím a silou zbraní nebo jejichž důstojnost je pošlapávána a očekávají své lidské a sociální vysvobození. Adresuji je dětem, kteří svou nevinností obohacují lidstvo dobrotou a nadějí a jejichž bolesti nás podněcují k tomu, abychom se stali tvůrci spravedlnosti a pokoje. Právě s myšlenkou na děti, zejména na ty, jejichž budoucnost je obtížena vykořisťováním a špatností dospělých, kteří nemají skrupule, chtěl jsem u příležitosti Světového dne míru soustředit všeobecnou pozornost na téma *Lidská osoba, srdce míru*. Jsem totiž přesvědčen, že respektováním osoby se prosazuje mír, a budováním míru se vytvářejí předpoklady autentického integrálního humanismu. Takto se novým generacím připravuje klidná budoucnost.

Lidská osoba a mír: dar a úkol

2. Písmo svaté praví: „Bůh stvořil člověka ke svému obrazu, k obrazu Božímu ho stvořil; stvořil je jako muže a ženu“ (Gn 1,27). *Poněvadž je stvořen k obrazu Božímu má lidský jedinec důstojnost osoby; není pouze něčím, ale někým, schopným poznat se, ovládat se, svobodně se darovat a vstupovat do společenství s ostatními osobami. Zároveň je milostí povolán ke smlouvě se svým Stvořitelem nabídnutím odpovědi víry a lásky, kterou místo něho nemůže dát nikdo jiný (srv. KKC 357). V této podivuhodné perspektivě lze pochopit úkol svěřený lidské bytosti, aby dozrála*

ve schopnosti lásky a dala pokročit světu obnovou spravedlnosti a pokoje. Výstižnou syntézou učí svatý Augustin: „Bůh, který nás stvořil bez nás, nechtěl nás spasit bez nás“ (*Sermo* 169,11,13:PL 38,923). Pro všechny lidské bytosti je proto nezbytné pěstovat *vědomí dvojího aspektu daru a úkolu*.

3. Také *pokoj je zároveň darem a úkolem*. Je-li pravdou, že pokoj mezi jednotlivci a národy – schopnost jedněch žít vedle druhých a sprádat vztahy spravedlnosti a solidarity – je závazkem, který nezná přestávky, je také, ba tím spíše, pravdou, že *pokoj je darem Božím*. Pokoj je totiž charakteristikou božského jednání, které se projevuje jak ve stvoření uspořádaného a harmonického světa, tak ve vykoupení lidstva, které potřebuje být vyňato z nepořádku hříchu. Stvoření a vykoupení tedy nabízejí klíč, který umožňuje pochopit smysl naší existence na této zemi. Můj ctihodný předchůdce Jan Pavel II. řekl na všeobecném zasedání OSN 5. října 1995, že „nežijeme v iracionálním světě zbaveném smyslu (...) je zde morální logika, která osvěcuje lidskou existenci a umožňuje dialog mezi lidmi a národy“ (č.3). Transcendentní „gramatika“, to znamená souhrn pravidel individuálního jednání a vzájemných vztahů mezi osobami na zásadě spravedlnosti a pokoje, je vepsán do svědomí, ve kterém se odráží moudrý záměr Boží. Jak jsem nedávno řekl, „věříme, že na začátku je věčné Slovo, Rozum a nikoli Nerozum“ (*Homilie* na Islinger Feld v Řeznu 12. září 2006). Pokoj je proto také úkolem, který zavazuje každého k důsledné osobní odpovědi na božský plán. Kritériem, které má inspirovat tuto odpověď nemůže být nic jiného než *respektování oné „gramatiky“ vepsané do srdce člověka jeho božským Stvořitelem*.

V této perspektivě nelze považovat normy přirozeného práva za direktivy, které jsou ukládány zvnějšku, jakoby se přičili svobodě člověka. Naopak, je třeba je přijmout jako povolání k věrné realizaci univerzálního božského plánu, vepsaného do přirozenosti lidské bytosti. Vedení těmito normami se národy uvnitř jednotlivých kultur mohou přibližovat k většímu tajemství, kterým je tajemství Boha. Uznání a respektování jeho přirozeného zákona proto i dnes představuje velkou základnu pro dialog mezi věřícími různých náboženství a mezi věřícími i nevěřícími. To je velký styčný bod a tudíž zásadní předpoklad autentického míru.

Právo na život a náboženskou svobodu

4. Důsledkem povinnosti respektovat důstojnost každé lidské bytosti, v jejíž přirozenosti se odráží obraz Stvořitele, je to, že *osobou nelze disponovat podle zálibení*. Kdo se těší větší politické, technologické, ekonomické moci nesmí toho využívat k porušování práv těch méně obdařených. Na respektování práv všech se totiž zakládá mír. Církev, vědoma si toho, je zastánkyní základních práv každé osoby. Vyžaduje především respektování *života a náboženské svobody* každého. Respektování práva na život v každé jeho fázi představuje pevný bod rozhodující důležitosti: *život je dar, kterým jeho subjekt nedisponuje bezvýhradně*. Stejně tak potvrzení práva na náboženskou svobodu klade lidskou bytost *do vztahu k transcendentnímu Principu, který ji zbavuje lidské svévole*. Právo na život a na svobodu vyjádření vlastní víry v Boha nepodléhá moci člověka. Mír má zapotřebí stanovení *jasné hranice mezi tím, co je k dispozici, a co nikoliv*: zabrání to tak nepřipustným přídávčkům do onoho pokladu hodnot, který je vlastní člověku jako takovému.

5. Co se týče *práva na život* je nezbytné označit za masakr to, co z něho dělá naše společnost: vedle obětí ozbrojených konfliktů, terorismu a nejrůznějších forem násilí, existují i mlčenlivá úmrtí způsobená hladem, interrupcemi, experimentováním na embryích a euthanazií. Jak v tom všem nevidět atentát na mír?

Interrupce a experimenty na embryích představují přímou negaci postoje přijetí druhého, který je nezbytný k nastolení trvalých mírových vztahů. Co se týče *svobodného vyjádření vlastní víry*, existuje zde jiný znepokojující příznak nedostatku míru ve světě a ten je představován těžkostmi, které jak křesťané, tak i stoupenci jiných náboženství často zakoušejí při svobodném a veřejném vyznávání vlastních náboženských přesvědčení. Je-li řeč zejména o křesťanech, musím s bolestí poukázat na to, že jim je v tom nejen bráněno, ale v některých státech jsou dokonce pronásledováni a tragické epizody krutého násilí byly zaznamenány i velice nedávno. Existují režimy, které vnucují jediné náboženství, zatímco indiferentní režimy žijí nikoli násilné pronásledování, ale systematicky posměch ve vztahu k náboženské víře na rovině kultury. V každém případě je tak nerespektováno základní lidské právo s těžkými dopady na mírové soužití. Nemůže se tím propagovat nic jiného než *mentalita a kultura, které popírají mír*.

Rovnost přirozenosti všech osob

6. Na začátku mnoha napětí, které ohrožují mír, jsou zajisté *četné nespravedlivé nerovnosti*, které jsou dosud ve světě tragicky přítomné. Mezi nimi jsou obzvláště záluďné jednak *nerovnosti v přístupu k zásadním dobrům* jako pokrm, voda, dům, zdraví a jednak *přetrvávající nerovnosti mezi mužem a ženou v uplatňování základních lidských práv*.

Prvkem primární důležitosti pro budování míru je uznání *podstatné rovnosti lidských osob*, která vyplývá z jejich společné transcendentní důstojnosti. Rovnost na této úrovni je proto dobrem všech, které je vepsané v onu přirozenou „gramatiku“, vyplývající z božského plánu stvoření; dobrem, které nemůže být odpíráno nebo pošlapáváno, aniž by to vyvolalo tíživou odezvu, ohrožující mír. Závažné nedostatky, jimiž trpí mnohé národy, zejména na Africkém kontinentu, stojí na počátku násilných reakcí a představují hrozivou ránu, která je zasazována míru.

7. Rovněž nedostatečně zvážené *postavení žen* zavádí faktor nestability do sociálního tkaniva. Mám na mysli vykořisťování žen, s nimiž je zacházeno jako s předměty, a na mnohé formy nedostatku úcty k jejich důstojnosti; myslím rovněž – v jiném kontextu – na antropologické vize, které přetrvávají v některých kulturách a které ženám přisuzují postavení silné podřízenosti mužům, což má zraňující důsledky pro jejich osobní důstojnost a pro uplatňování jejich základních svobod. Není možné se klamat tím, že mír bude zajištěn dříve, než budou překonány i tyto formy diskriminace, poškozující osobní důstojnost, kterou vepsal Stvořitel do každé lidské bytosti (srv. Kongregace pro nauku víry, *List Biskupům Katolické Církve o spolupráci muže a ženy v Církvi a ve světě* 31. května 2006).

„Ekologie míru“

8. Jan Pavel II. v encyklice *Centesimus annus* napsal: „Nejen zemi dal Bůh člověku, aby ji užíval s přihlédnutím k původnímu cíli tohoto statku, který mu byl darován. Bůh dal člověku také jeho samého, a proto musí člověk respektovat přirozené a morální struktury, jimiž byl vybaven“ (č.38). Odpovědí na tento dar, který mu svěřil Stvořitel, může člověk spolu se svými bližními uvést

v život svět míru. Vedle ekologie přírody existuje tedy ekologie, kterou bychom mohli nazvat „humánní ekologie“, která pak vyžaduje „ekologii sociální“. To znamená, že lidstvo, má-li na srdci mír, musí stále více dbát na existující souvislosti mezi ekologií přírodní, totiž respektem k přírodě, a ekologií humánní. Zkušenost ukazuje, že *každý postoj nerespektování životního prostředí způsobuje škody lidskému soužití* a naopak. Stále zřetelněji vystupuje na povrch nerozlučitelné spojení mezi mírem a stvořením a mírem mezi lidmi. Jedno i druhé předpokládá pokoj s Bohem. Báseň - modlitba svatého Františka, nazývaná „Píseň Bratru Slunci“, představuje podivuhodný - stále aktuální - příklad této mnohobítrné ekologie míru.

9. Úzká spojitost mezi jednou a druhou ekologií nám pomáhá chápat každým dnem tíživější problém *energetických zdrojů*. V těchto letech přistoupily další země s nadšením k průmyslové výrobě, což zvýšilo spotřebu energie. Tím byl odstartován běh o závod za jejími disponibilními zdroji, který v dějinách nemá obdoby. V některých regionech se však dosud žije v podmínkách obrovské zaostalosti a vývoj v nich je prakticky zabrzděn také z důvodu růstu cen za energii. Co bude z oněch zemí? Jaký druh rozvoje nebo ne-rozvoje jim bude vnucen nedostatkem energetických zdrojů? Jaké nespravedlnosti a antagonismy vyvolá běh o závod za energetickými zdroji? A jak budou reagovat ti, kteří z tohoto běhu budou vyloučeni? To jsou otázky, které zřetelně ukazují, jak je respektování přírody úzce spojeno s nutností spřádat mezi lidmi a mezi národy vztahy hledící na důstojnost osoby a schopné uspokojit její autentické potřeby. Ničení životního prostředí, jeho nemístné a egoistické využívání a násilné drancování pozemských zdrojů, způsobují rány, konflikty a války právě proto, že jsou plodem nelidského pojmu rozvoje. Rozvoj, který by se omezoval na technicko-ekonomický aspekt a přehlížel morálně-náboženskou dimenzi by totiž nebyl integrálním lidským rozvojem a vedl by jednostranně k rozpoutání destruktivních schopností člověka.

Reduktivní vize člověka

10. V rámci aktuálních mezinárodních těžkostí a napětí je proto naléhavé zasadit se o to, aby byla uvedena v život *humánní ekologie, která usnadní růst „stromu pokoje“*. Pokusit se o něco takového, vyžaduje nechat se vést takovou vizí osoby, jež nebude zkažena ideologickými a kulturními předsudky nebo politickými a

ekonomickými zájmy, které podněcují k nenávisti a násilí. Je pochopitelné, že vize člověka se v různých kulturách mění. Co však nelze připustit, je pěstování *antropologických koncepcí*, které samy v sobě nesou zárodek protikladů a násilí. Stejně tak nepřijatelné jsou *koncepce Boha*, které stimulují nesnášenlivost k vlastním bližním a násilí k nim. Toto je bod, který je třeba zřetelně zdůraznit: válka *ve jménu Božím* není nikdy přípustná! Stojí-li jistá koncepce Boha na počátcích zločinných skutků, je to znamení, že takováto koncepce je už sama ideologií.

11. Mír však dnes není zpochybňován pouze konfliktem redukčních vizí člověka, tedy ideologií, nýbrž také *lhostejností k tomu, co je pravou přirozeností člověka*. Mnozí současníci totiž popírají existenci specifické přirozenosti člověka a dávají tak prostor těm nejextravagantnějším interpretacím bytostně konstitutivních znaků lidské bytosti. Také zde je potřebná jasnost: „oslabená“ vize osoby, která nechává prostor každé, i excentrické koncepci, je jen zdánlivě příznivá míru. Ve skutečnosti brání autentickému dialogu a otevírá cestu k zásahům autoritativních rozhodnutí a vede tak k tomu, že samotná osoba se stává bezbrannou a v důsledku toho i snadnou kořistí útluaku a násilí.

Lidská práva a mezinárodní organizace

12. Pravý a stabilní mír předpokládá respektování práv člověka. Pokud se však tato práva zakládají na oslabené koncepci osoby, jak by pak nebyla i ona sama oslabena? *Relativistická koncepce osoby* se tu jeví jako hluboce nedostačující, má-li ospravedlňovat a bránit tato práva. Aporie je tu zjevná: práva jsou kladena jako absolutní, ale základ, na kterém jsou postavena, je pouze relativní. Lze se pak divit tomu, že před „nepohodlnými“ požadavky kladené jedním či druhým právem, povstane někdo, aby je popíral nebo rozhodl o jejich zrušení? Jedině jsou-li zakořeněna v objektivních instancích přirozenosti, darované člověku Stvořitelem, mohou mu být přisouzená práva potvrzena bez obav, že budou zrušena. Rozumí se mimo jiné samo sebou, že práva člověka v sobě zahrnují také povinnosti. Dobře to v této souvislosti shrnul *mahatma Gándhí*: „Ganga práv pramení v Himalájích povinností“. Pouze objasněním těchto základních předpokladů mohou být lidská práva, podrobená neustálým útokům, také adekvátně hájena. Bez této jasnosti se spěje k tomu, že výraz „lidská práva“ bude používán ve spojení s podmínky značně odlišnými: pro některé se lidská osoba vyznačuje trvalou důstojností a trvale platnými právy

kdekoliv a pro kohokoliv; pro jiné má osoba proměnlivou důstojnosta vždycky smluvní práva co do obsahu, času i místa.

13. Na ochranu lidských práv neustále poukazují mezinárodní organizace, zejména OSN, která si Všeobecnou deklarací z roku 1948 předepsala jako své základní poslání prosazovat lidská práva. Na tuto Deklaraci se pohlíží jako na určitý druh *morálního závazku přijatého celým lidstvem*. Je v tom hluboká pravda, zvláště, je-li základ práv, popsaných v Deklaraci, spatřován nikoli v pouhém rozhodnutí shromáždění, které ji schválilo, nýbrž v samotné přirozenosti člověka a v její nezcizitelné důstojnosti osoby stvořené Bohem. Je proto důležité, aby mezinárodní organizace neztrácely ze zřetele přirozené založení práv člověka. To je uchrání před, bohužel, stále latentním, nebezpečím sklouznout do jejich pouze pozitivistické interpretace. Kdyby k tomu došlo, mělo by to za následek, že by mezinárodní organizace ztratily svou pravomoc nutnou k zastávání role obránců základních práv osoby i národů, tj. principiální opodstatnění samotné jejich existence a činnosti.

Mezinárodní humanitární právo a interní právo států

14. Na základě vědomí existence nezcizitelných lidských práv spojených se všeobecnou přirozeností lidí bylo vypracováno *mezinárodní humanitární právo*, k jejich dodržování byly zavázány státy i v případě války. Bohužel se mu, nehledě na vzdálenější minulost, nedostalo důsledné aplikace v některých situacích války, ke kterým nedávno došlo. Stalo se například v konfliktu, který se před několika měsíci odehrál v jižním Libanonu, kde povinnost chránit nevinné oběti a pomáhat jim a nezatahovat civilní obyvatelstvo do konfliktu byla z velká části nesplněna. Bolestné události Libanonu a nová konfigurace konfliktů, zejména od té doby, kdy teroristická hrozba vytvořila *nevidané způsoby násilí*, vyžadují, aby mezinárodní společenství poukázalo na mezinárodní humanitární právo a uplatňovalo je ve všech dnešních situacích ozbrojeného konfliktu, včetně těch, které nebyly dány platným mezinárodním právem. Stále častěji totiž konflikty nebývají deklarovány, zejména, rozpoutají-li je teroristické skupiny rozhodnuté dosáhnout svých cílů za každou cenu. Tváří v tvář otřesným scénářům těchto posledních let, státy nemohou nepostřehnout nezbytnost stanovit si jasnější pravidla, schopná účinně čelit dramatickému vývoji, jehož jsme svědky. Válka je vždycky neúspěchem mezinárodního společenství a velkou prohrou lidství. Pokud k ní navzdory všemu dojde, je třeba zachovat alespoň podstatné principy lidskosti a zásadní hod-

noty civilizovaného soužití stanovením norem jednání, které by co nejvíce omezily možné škody a směřovaly k ulehčení utrpení civilního obyvatelstva a všech obětí konfliktů (v této souvislosti KKC podal velmi přesná a přísná kritéria: srv. 2307-2317).

15. Dalším prvkem, který vzbuzuje velký neklid je snaha, nedávno vyjádřená některými státy, *opatřit si jaderné zbraně*. Z toho vyplynulo potom zesílené šíření klimatu nejistoty a strachu z možné jaderné katastrofy. To nás vrací zpět do času vyčerpávajících vášní období takzvané „studené války“. Doufalo se, že po ní bude jaderné nebezpečí definitivně zažehnáno a že lidstvo bude moci konečně zhluboka a trvale vydechnout. V této souvislosti se nyní zdá aktuálním varování 2. vatikánského ekumenického koncilu: „Každá válečná akce, směřující bezohledně k zničení celých měst nebo rozsáhlých území i s jejich obyvateli, je zločin proti Bohu i proti člověku, který je třeba s rozhodností a bez váhání odsoudit“ (*Gaudium et spes*,80). Hrozné stíny na horizontu lidstva bohužel nepřestávají houstnout. Cestu, zajišťující mírovou budoucnost pro všechny, představují nejenom mezinárodní dohody o *nešíření jaderných zbraní*, ale také závazek usilovat rozhodně o jejich úbytek a jejich definitivní odstranění. Ničím se nenechme odradit od jednání o dosažení těchto cílů! Ve hře je osud celé lidské rodiny!

Církev hájí transcendenci lidské osoby

16. Rád bych nakonec vystoupil s naléhavou výzvou k Božímu lidu, aby se každý křesťan cítil zavázán být neúnavným tvůrcem pokoje a neohroženým obráncem důstojnosti lidské osoby a jejich nezcižitelných práv. Vděčnost Pánu za to, že křesťana povolal k tomu, aby patřil do Církve, která je ve světě „znamením a záštitou transcendence lidské osoby“ (2. vatikánský ekumenický koncil, *ibid.*č.76), ať jej vede k neúnavné modlitbě k Němu za základní dobro míru, který má v životě každého tak velkou důležitost. Ať také cítí hrdost ve službě velkodušné odevzdanosti věci míru a jde vstříc bratřím, zejména těm, kteří kromě toho, že trpí bídou a nedostatkem, jsou zbaveni tohoto cenného dobra. Ježíš nám zjevil, že „*Bůh je láska*“ (1 J 4,8) a že největším povoláním každé osoby je láska. V Kristu můžeme nalézt nejvyšší důvody k tomu, abychom se stali neochvějnými zvěstovateli lidské důstojnosti a odvážnými tvůrci pokoje.

17. Ať tedy nikdy nezmizí přínos každého věřícího k prosazování *pravého integrálního humanismu*, podle učení encyklik *Populorum*

progresio a *Solicitudo rei socialis*, jejichž 40. a 20. výročí si v tomto roce připomínáme. Královně pokoje, Matce Ježíše Krista, „našeho pokoje“ (Ef 2,14) svěřuji svou naléhavou modlitbu za celé lidstvo na počátku roku 2007, kterému hledíme – i přes nebezpečí a problémy – vstříc se srdcem naplněným nadějí. Kéž nám Maria ve svém Synu ukáže Cestu míru, a osvítlí naše oči, abychom dovedli rozpoznávat jeho Tvář ve tváři každé lidské osoby, která je srdcem míru!

Ve Vatikánu 8. prosince 2006

Převzato z [České sekce Radio Vaticana](#)
Přeložil Milan Glaser

Stálá formace

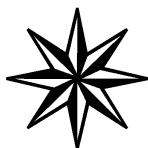
Katechismus Katolické Církve: Modlitba

- Leden: První oddíl – Druhá a třetí kapitola: §§ 2650 – 2758
- Únor : Druhý oddíl – 1. a 2. článek: §§ 2759 – 2802
- Březen: Druhý oddíl – 3. článek: §§ 2803 – 2865

Přejeme hojnost Božího požehnání:

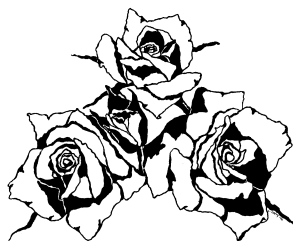
Narozeniny

† Kolumba Věra Mrázová	1.1.1919
Judita Šmolíková	13.1.1954
Vincenc Horáček	13.1.1965
† Norberta Milena Koulová	19.1.1922

Věčné sliby

Martin Aul	12.1.1990
Markéta Aulová	12.1.1990
Tomáška Srbecká	12.1.1992
† Vojtěch Hana	28.1.1995

Prosby o modlitby

- ... za naše zemřelé členy známé i neznámé
- ... za magistra Řádu
- ... za otce provinciála fr. Benedikta OP a za všechny bratry zastávající provinční oficia
- ... za naše představené a za Boží pomoc pro všechna důležitá rozhodnutí
- ... za nová povolání pro všechny větve dominikánské rodiny
- ... za naše bratry a sestry, kteří kdekoli na světě trpí kvůli výkonu své služby
- ... za apoštolské působení v médiích, především na internetu
- ... za projekt křesťanského knihkupectví OLIVA
- ... za nemocné členy, příbuzné a přátele dominikánské rodiny
- ... za Boží pomoc při zakládání duchovní komunity tělesně postižených mužů v Jablonném v Podještědí
- ... za naše bratry a sestry působící ve školství
- ... za naše bratry studenty ve Francii
- ... za farnost v Praze na Zlíchově a za misij. středisko na Barrandově
- ... za všechny oběti sekt a za jejich navrácení k pravé víře

☺ ZPRÁVY ☹

Příští schůzka MS bude **6. února 2007** od 16 hod.

DOPISY – informační měsíčník laiků O.P. Vydává Laické sdružení sv. Dominika – Místní sdružení Panny Marie Růžencové, Jiráskovo nám. 30, 301 54 Plzeň; <http://pmr.op.cz>; e-mail: j.horacek@centrum.cz.

Pouze pro vnitřní potřebu. Neprodejné. Odpovědný redaktor Jan Vincenc Horáček.

Příspěvky zasílejte na výše uvedené adresy. Redaktor si vyhrazuje právo příspěvky upravovat a krátit.